

3. UDFORDRINGER FOR LANDDISTRIKTERNE

I det følgende gennemgås udviklingen i landdistrikterne, landkommunerne samt den del af landkommunerne, som defineres som udkantskommuner. Hermed identificeres de vigtigste udfordringer for landdistriktspolitikken. Den nærmere talmæssige belæsning samt definitioner af landdistrikter og kommunegrupper fremgår af bilag 2. (Ikke optrykt her).

3.1 Økonomi og beskæftigelse

Økonomi og beskæftigelse udgør grundlaget for udviklingen i landdistrikterne. Det er vigtige forudsætninger for at servicefaciliteterne kan opretholdes og at landdistrikterne dermed er og forbliver en attraktiv bosætningsmulighed.

Overordnet har de seneste år generelt været præget af vækst i beskæftigelsen og lav ledighed. Væksten er dog ikke lige fordelt geografisk. Mens landkommunerne siden 1994 har haft en vækst i beskæftigelsen opgjort efter bopæl på 4,9 pct., har bykommunerne i samme periode haft en vækst på 7,7 pct. I udkantskommunerne har beskæftigelsen været mere svingende, og der har i de seneste tre år været tilbagegang i beskæftigelsen.

Siden midten af 90'erne er ledighedsprocenten faldet i både landkommuner og bykommuner. Samtidig er forskellen mellem kommunegrupperne blevet indsnævret i perioden og de seneste år har ledighedsprocenten været meget ens. Traditionelt har landkommunerne haft større sæsonudsving i ledigheden, men sæsonudsvingene er blevet mindre.

Hvad angår det kommunale udskrivningsgrundlag, er der betydelige forskelle mellem de forskellige kommunegrupper. Udkantskommunerne har med 96.000 kr. det laveste gennemsnitlige udskrivningsgrundlag pr. indbygger i 2002. Det gennemsnitlige udskrivningsgrundlag pr. indbygger i hele landet er på 116.000 kr. Der er over en længere årrække sket en væsentlig indsnævring af forskellene mellem land- og bykommuner, men der er tegn på, at forskellene i disse år igen bliver lidt større.

Beskæftigelsen opgjort efter bopæl henføres til den kommune hvortil der betales skat, og har på den måde indflydelse på det kommunale udskrivningsgrundlag. Beskæftigelsen opgjort efter arbejdssted angiver derimod, hvor mange arbejdspladser der er i lokalområdet. Landkommunerne har i perioden 1993-2002 haft en vækst i beskæftigelsen på 2,8 pct., hvor bykommunerne har haft en vækst på 6,8 pct. Den del af landkommunerne, som samtidig er udkantskommuner, har i samme periode haft et fald i antallet af arbejdspladser på 2,9 pct.

Ledigheden er lav i landkommunerne, men det er i byområderne, at væksten i antallet af arbejdspladser har været højest. Det betyder, at folk, som bor i landkommunerne, i større udstrækning arbejder i bykommunerne og dermed må transportere sig længere. Landområderne er i højere grad blevet afhængig af udviklingen i byområderne.

Opgørelsen viser også, at udkantskommunerne står overfor nogle strukturelle problemer i form af et fald i antallet af arbejdspladser samtidig med, at der sker et fald i beskæftigelsen.

Udviklingen i beskæftigelse og arbejdspladser viser, at der er behov for en særlig indsats i forhold til landdistrikterne i landets udkantsområder. Udfordringen er at styrke den økonomiske udvikling, således at udviklingen i beskæftigelsen kan vendes.

3.2 Befolkningssammensætningen

Ca. 800.000 mennesker eller 14,8 pct. af den samlede danske befolkning er bosiddende i landdistrikterne. Det er en mindre andel end for 10 år siden, om end befolkningstallet i landdistrikterne samlet er steget i perioden. I landkommunerne har befolkningstallet ligeledes været stigende i løbet af de seneste 10 år. Befolkningstilvæksten er dog ikke jævnt fordelt. Udkantskommunerne har i samme periode oplevet et fald i befolkningstallet.

Der er demografiske forskelle mellem land og by. I landdistrikterne er der en forholdsvis høje-

re andel af børn end i byområderne. Der er dog en tendens til, at antallet af børn under seks år falder i landdistrikterne i forhold til hele landet. Dette har betydning for planlægning af dagpasningstilbud og skoletilbud. 8 pct. af landdistrikternes befolkning er i alderen 17-25 år, hvilket er en mindre andel end i byområderne. Det bekræfter, at unge flytter mod byområder f.eks. i forbindelse med uddannelse. Spørgsmålet er, i hvilket omfang disse vender tilbage og bosætter sig i landdistrikterne efterfølgende. Det afhænger bl.a. af erhvervs muligheder, udbuddet af